

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
אורית פרקש הכהן
ולדימיר בליאק
נעמה לזימי

5421/25/פ

הצעת חוק-יסוד : משק המדינה (תיקון – סנקציה לאי-עמידה בזמני הגשת התקציב)

1. תיקון סעיף 3 בחוק-יסוד : משק המדינה¹, בסעיף 3(ב)(1)(א), בסופו יבוא "לא עמדה הממשלה בזמנים האמורים, יגרעו הכספים הפוליטיים מהתקציב לאותה שנה".

דברי הסבר

הצעת חוק זו מבקשת להתמודד עם התופעה המצערת המתגברת של אי-עמידה במועדים החוקיים הקבועים בחוק להגשת תקציב המדינה על ידי הממשלה תוך הפרת חוק היסוד. חוק-יסוד : משק המדינה, קובע את עקרונות ההתנהלות הכלכלית של המדינה, ובין היתר מגדיר את המועדים שבהם על הממשלה להגיש את תקציב המדינה לאישור הכנסת. עם זאת, בשנים האחרונות חלה תופעה הולכת וגוברת של הפרות חוק מצד הממשלה ואיחורים חוזרים ונשנים בהגשת התקציב. דבר זה גורם לפגיעה באמון המשקיעים בכלכלה, להתנהלות לא מקצועית, לאישור תקציבים זמניים או לתפקוד המדינה על בסיס "תקציב המשכ"י" (1/12), אשר אינו מתאים לצרכים הכלכליים המשתנים ופוגע בתכנון התקציבי של כלל הגופים הנתמכים על ידי התקציב. בנוסף, תופעה זו מאיימת על יכולתה של ועדת הכספים של הכנסת לפקח כראוי על הממשלה בהיבטי התקציב ולבצע פיקוח פרלמנטרי לטובת הציבור. בשל כך, מוצע לקבוע סנקציה ממשית במקרה של אי-עמידת הממשלה בזמני הגשת התקציב הקבועים בחוק. הסנקציה המוצעת בזה היא לגרוע את כלל הכספים הקואליציוניים מתוך התקציב של אותה שנת תקציב, תוך קביעה כי כספים אלו לא יוחזרו לתקציב המדינה לאותה שנה. הוספת סנקציה זו נועדה להבטיח שהממשלה תעמוד בזמנים הקבועים בחוק ותפעל בהתאם לחובותיה הדמוקרטיות כלפי הציבור. גריעת הכספים הפוליטיים תהווה תמריץ משמעותי להגשת התקציב בזמן ותמנע שימוש לא ראוי בכספים אלו בעת תקציב מאוחר או תקציב המשכ"י. אימוץ תיקון זה יתרום ליציבות הכלכלית של מדינת ישראל ויעודד התנהלות תקציבית אחראית ושקופה. הסנקציה תבטיח שהממשלה לא תתעלם מהמועדים הקבועים בחוק ותקדם סדר תקציבי שיאפשר לרשויות ולמוסדות המדינה לתפקד כראוי. הצעת החוק משקפת עקרונות של מינהל תקין, שקיפות, ואחריות כלפי הציבור, תוך שמירה על האינטרס הציבורי.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ז בטבת התשפ"ה (27.01.2025)

¹ ס"ח התשל"ה, עמ' 206.